

Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.11.2014 № 1279)

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

№ 5, 2013

[Назад](#)[Головна](#)

УДК 351

Ю. Д. Івашків,
здобувач, Академія муніципального управління

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ

Julia D. Ivashkiv,
Researcher, Academy of Municipal Management

AREAS OF FORMATION OF REGIONAL STRATEGIC PLANNING

Визначено, що розвиток системи стратегічного планування визначається трьома елементами: стратегічне планування, програмно-цільове планування і стратегічний контроль. Автором була досліджена система стратегічного планування Тернопільської області - проведено аналіз основних пріоритетів та індикаторів довгострокового розвитку з точки зору системного підходу та відповідності стратегічним орієнтирам України, визначена модель організації стратегічного контролю системи планування СЕР.

Зроблено наступні висновки: основними ознаками, що відрізняють систему стратегічного планування економіки регіону, є ієрархічність, структурність, збереженість проектних значень параметрів системи протягом запланованого періоду; на кожному наступне рівні стратегічного планування конкретизуються рішення вищого рівня стратегічного планування; стратегічний розвиток економіки регіону залежить як від стратегічних пріоритетів розвитку країни та відповідного регіональних утворень включених до його складу.

Development strategies of territorial development - is not only a requirement regional level, but also a necessity due to the needs of most areas. You can talk about the formation of the strategic planning of the country or region. Regional government plays a special role in developing and implementing strategies for socio-economic development in connection with the differentiation of regions of Ukraine in terms of factors and resource development.

The structure of regional planning in Ukraine can be expressed as follows: strategy of social and economic development of the region; spatial planning documents region; medium-term and short-term socio-economic development of the region. For example, Ternopil oblast us the features, problems and prospects of development of regional strategic planning CEP.

Development of strategic planning CEP depends on three elements: strategic planning, program planning and strategic control. The author has been investigated system of strategic planning Ternopil region - an analysis of the main priorities and indicators of long-term development of a systems perspective and with the strategic orientations Ukraine defined model of strategic control of the planning system CEP.

Thus, analysis of the formation of a strategic planning Ternopil region leads to the following conclusions:

- *Main features that distinguish the system of strategic planning of regional economy is hierarchical, structure, preservation system design parameter values for the planned period;*
- *At each level of strategic planning decisions specified top-level strategic planning;*
- *Strategic economic development of the region depends on the strategic priorities of the country and the relevant regional entities included in its composition.*

Ключові слова: *вертикаль стратегічного планування, Тернопільської область, система регіонального стратегічного планування, стратегічне планування, стратегія соціально-економічного розвитку регіону.*

Keywords: *vertical strategic planning, Ternopil region, the system of regional strategic planning, strategic planning, strategy of socio-economic development.*

Вступ. В даний час стратегічне планування набуває поширення на різних рівнях територіальної організації - країна, регіон, район. Розробка стратегій розвитку територій - це не тільки вимога регіонального рівня, а й необхідність, обумовлена потребами самих територій. Можна говорити про формування системи стратегічного планування країни, регіону. Регіональним органам влади належить особлива роль при розробці та реалізації стратегій соціально-економічного розвитку у зв'язку з диференціацією регіонів України з точки зору факторів і ресурсів розвитку.

У стратегії соціально-економічного розвитку повинні бути присутніми наступні рівні: загальнонаціональний, міжрегіональний, регіональний, внутрішньорегіональний.

Система стратегічного планування повинна створювати якийсь опорний план для розвитку територій, ув'язаний не тільки з конкретними проектами, а й з перспективними економічними спеціалізаціями розвитку кожного про регіону, витікаючими з його конкурентних переваг [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняна наука ще немає достатніх теоретичних досліджень у сфері планування регіонального розвитку. Це пояснюється, з одного боку, слабкою увагою вчених до даної проблеми, з іншого – недостатнім розвитком самого планування. У той же час значний внесок у вітчизняній науковій літературі впродовж останнього часу в розроблення стратегічного планування зробили дослідження таких вчених як Т.Заяць, С. Дорогунцов, О. Ковтун, А. Мельник, С. Мочерний, Ю. Пігиренко, С. Чистов та ін [2, 5].

Постановка задачі. Метою статті є дослідження проблем ефективності стратегічного планування розвитку регіонів в сучасних умовах на прикладі Тернопільської області та виділення основних аспектів та вимог, які забезпечать ефективність регіонального стратегічного планування.

Результати. Документи стратегічного планування регіону покликані пов'язати між собою в часі і територіально заходи, які здійснюють регіональний центр, регіони відповідно до галузевих стратегій розвитку та стратегіями соціально-економічного розвитку (СЕР) суб'єктів регіонального утворень [2].

Структура регіонального планування в Україні може бути виражена таким чином: стратегія соціально-економічного розвитку регіону; документи територіального планування регіону; середньострокові і короткострокові програми соціально-економічного розвитку регіону.

На прикладі Тернопільської області нами розглянуті особливості, проблеми та перспективи розвитку системи регіонального стратегічного планування СЕР.

Розвиток системи стратегічного планування СЕР визначається трьома елементами: стратегічне планування, програмно-цільове планування і стратегічний контроль. Автором була досліджена система стратегічного планування Тернопільської області - проведено аналіз основних пріоритетів та індикаторів довгострокового розвитку з точки зору системного підходу та відповідності стратегічним орієнтирам України, визначена модель організації стратегічного контролю системи планування СЕР.

Таким чином, аналіз формування системи стратегічного планування Тернопільської області дозволяє зробити наступні висновки:

- основними ознаками, що відрізняють систему стратегічного планування економіки регіону, є ієрархічність, структурність, збереженість проектних значень параметрів системи протягом запланованого періоду;

- на кожному наступне рівні стратегічного планування конкретизуються рішення вищого рівня стратегічного планування;

- стратегічний розвиток економіки регіону залежить як від стратегічних пріоритетів розвитку країни та відповідного регіональних утворень включених до його складу[3].

У ході дослідження нами було виявлено, що існує ряд проблем, що гальмують розвиток стратегічного планування в Тернопільській області:

- невідповідність методології стратегічного планування суб'єктів різного ієрархічного рівня, що обумовлено розробкою та прийняттям стратегій в різний час, з різними цілями;

- неузгодженість варіантів, сценаріїв і горизонту довгострокового розвитку, що ускладнює спадкоємність стратегічного планування регіону;

- Відсутність механізмів інтеграції стратегічних документів по вертикалі (країна - регіон - місто) і горизонталі;

- «розмиття» політики в сфері стратегічного управління соціально-економічним розвитком при переході від стратегічних планів до оперативних завдань і індикаторами їх виконання

- відсутність методик визначення якості змісту стратегічних документів;

- відсутні нормативно-правові акти, що регулюють взаємовідносини між рівнями влади у процесі розробки та реалізації стратегічних документів;

- не передбачено система стратегічного контролю реалізації стратегій соціально-економічного розвитку.

Аналіз реалізації напрямів регіонального розвитку показав, що більшість утворень в містах (більше 60%) реалізують не всі напрями, визначені регіональної стратегією, що ускладнює інтеграцію стратегічних документів по вертикалі[4]. Необхідною умовою розвитку системи стратегічного планування регіону є актуалізація стратегій розвитку регіональних утворень у зв'язку із затвердженням Стратегії соціально-економічного розвитку Тернопільської області. Таким чином, необхідне вдосконалення системи довгострокового планування та управління на основі сучасних методів і підходів.

Для ефективного функціонування системи регіонального стратегічного планування та вирішення проблем, що гальмують її розвиток, на нашу думку, необхідна реалізація наступних принципових положень.

1. Приведення у відповідність системи стратегічного планування утворень в містах з системою Тернопільської області. Необхідно привести у відповідність горизонт планування та основні показники соціально-економічного розвитку документів стратегічного планування Тернопільської області і регіональних утворень у відповідність.

2. Формування механізмів виконання стратегічних планів СЕР.

В рамках існуючої системи стратегічного планування СЕР Тернопільської області відсутній механізм реалізації стратегічних планів. Діючий план заходів щодо реалізації Програми СЕР включає в себе заходи, які тільки на 70,1% пов'язані з досягненням якої-небудь стратегічної мети. Тому необхідно завершити і доопрацювати План дій уряду на середньостроковий період і перелік державних програм.

3. Підвищення керованості та прозорості системи стратегічного планування. Показники і заходи документів стратегічного планування повинні бути взаємопов'язані, що вимагає розробки нових документів стратегічного планування регіону та внесення змін в існуючі. Також потрібна розробка допоміжних документів (методичних рекомендацій) щодо формування дій уряду, актуалізації стратегій.

В цілому, в ході дослідження, визначено, що підвищення результативності стратегічного планування може бути реалізовано за наступними напрямками:

1) змістовно:

- розширення числа використовуваних аналітичних інструментів (наприклад, побудова матриць БКГ, розрахунок індексів географічної концентрації - EG, GC тощо);

- зміна горизонту планування;

- використання принципів сталого розвитку в стратегічному плануванні;

2) методично:

- впровадження прогностичних моделей в практику стратегічного планування (наприклад, побудова регресійних моделей, теорії графів та ін.);

- формування системи моніторингу реалізації стратегічних документів;

- розробка методичних рекомендацій щодо актуалізації стратегічних документів місцевого рівня;

3) організаційно:

- формування консультативних центрів стратегічного планування на базі наукових установ та органів влади;

- створення комісій, які складаються з представників різного рівня влади, щодо організації реалізації стратегічних документів і контролю за ходом реалізації;

- розробка механізмів управління реалізацією планів;

4) економічно:

- підтримка стратегічного планування місцевих утворень з обласного рівня (наприклад, у вигляді конкурсів);

- організація та проведення регіональних конкурсів з фінансування програм і проектів, включених в стратегічні плани місцевих утворень;

5) законодавчо:

- прийняття нормативно-правових актів, що визначають принципи формування вертикалі стратегічного планування;

- прийняття документів що регламентують процес планування на території;

6) інформаційно:

- просування стратегічних документів через засоби масової інформації;

- встановлення стратегічного планування як елемента системи територіально менеджменту.

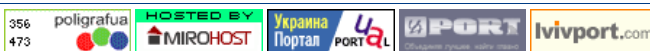
Висновки. На закінчення відзначимо, що створення системи територіального планування - складне комплексне завдання, що вимагає тривалого часу, а також ресурсів і організаційних заходів. Реалізація запропонованих напрямків підвищення результативності стратегічного територіального планування дозволить вивести на новий якісний рівень стратегічне планування в регіоні, підвищити інвестиційну привабливість регіону, створити умови для розвитку бізнесу.

Література.

- Бердanova О. В., Вакуленко В. М., Тертичка В. В. Стратегічне планування. Навчальний посібник/ О.Бердanova, В.Вакуленко, В.Тертичка. –Л.: ЗУКЦ, 2008. – 138 с.
- Біла С.О.Стратегії розвитку регіонів: шляхи забезпечення дієвості. Збірник матеріалів «круглого столу» / С. О. Біла. – К.: НІСД, 2011. – 88 с.
- Стратегічне планування розвитку регіонів України. Аналітичний звіт. – Київ, 2011.–39 с.
- Пушкар З., Пушкар Б. Стратегічне планування регіонального розвитку /З. Пушкар, Б. Пушкар // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. - Випуск 13., 2011. - С. 14- 19.

5. Кутідзе Л.С. Роль стратегічного планування у формуванні економічного потенціалу регіону // Вісник НУ "Політехніка": Логістика. – 2009. – № 472. – С. 103-108.

Стаття надійшла до редакції 19.05.2013 р.

ТОВ "ДКС Центр"